

Γράφει ο **kokkiniotis**

Πριν από 72 χρόνια, τα ξημερώματα της **31ης Μάρτη του 1946**, 33 ένοπλοι αγωνιστές χτυπάνε **το σταθμό της Χωροφυλακής στο Λιτόχωρο**, σαν απάντηση στις φοβερές διώξεις και εξοντώσεις αγωνιστών του εαμικού κινήματος.

Είναι διαδεδομένη η άποψη ότι επικεφαλής τους ήταν ο **καπετάν Μπαρούτας**, η αλήθεια όμως είναι διαφορετική.

Επικεφαλής των καταδιωκόμενων αγωνιστών που χτύπησαν στο Λιτόχωρο, ήταν ο **Αλέξανδρος Ρόσσιος - Υψηλάντης**. Συμμετείχαν και οι **Γιώργος Ελευθερίου (Φωτεινός)**, **Γ. Ανδρεάδης (Γ. Κουκουτάσιος)**, **Τζαβέλας κ.ά.**

Ο **Καπετάν Μπαρούτας** (Θωμάς Λιόλιος) ήταν καπετάνιος λόχου σαμποτέρ του ΕΛΑΣ στο Βέρμιο. Μετά τη Συμφωνία της Βάρκιζας δεν παρέδωσε τον οπλισμό του και παρέμεινε επικεφαλής μιας ομάδας καταδιωκόμενων στην ίδια περιοχή. Σκοτώθηκε τον Ιούνιο του 1946 κοντά στη Νάουσα .

Η εντύπωση πως ο Θωμάς Μπαρούτας ήταν επικεφαλής, πιθανότατα δημιουργήθηκε καθώς ο Ν. Ζαχαριάδης, σε άρθρο του στο Ριζοσπάστη, δήλωσε απειλητικά προς τους Άγγλους και το μοναρχοφασισμό πως **«Θα γεμίσουν τα βουνά Μπαρουτάδες»**, υπογραμμίζοντας τον προειδοποιητικό χαρακτήρα της επίθεσης. Ο Θωμάς Μπαρούτας ήταν πράγματι και αυτός επικεφαλής ομάδας διωκόμενων αγωνιστών, που όμως είχε εμπλοκή σε άλλο χτύπημα, στο Βέρμιο -στη Φυτιά- και όχι στο Λιτόχωρο. Εκεί πιθανότατα οφείλεται η παρεξήγηση, αν και πολλοί αποδίδουν σκοπιμότητα στη δήλωση αυτή του Νίκου Ζαχαριάδη: Να 'θολώσει τα νερά' γύρω από το ποιοι πραγματοποίησαν την επίθεση.

Η επίθεση στο Λιτόχωρο σηματοδοτεί για πολλούς **την έναρξη του δεύτερου αντάρτικου**. Αν και αυτό δεν είναι ακριβές, συνδέεται ωστόσο άμεσα με το αμφιλεγόμενο ζήτημα της **αποχής** από τις ανεκδιήγητες 'εκλογές' που έγιναν στις **31/3/1946**. Έχουν γραφεί πάρα πολλά για το ζήτημα της ένοπλης πάλης και του 'ειρηνικού δρόμου' μέσω εκλογών, για την καταστροφή και τις διώξεις που υπέστη το κίνημα και οι αγωνιστές με τη μετέπειτα ήττα στο Γράμμο. Εξετάζοντας ένα ιστορικό γεγονός, πρέπει πράγματι όχι μόνο να μελετάς το 'πριν' και το 'μετά', αλλά να καταδύεσαι στο βάθος των γεγονότων, στο 'πάχος' της Ιστορίας. Σ' αυτά όμως θα επανέλθουμε σε επόμενη ανάρτηση.

Το σίγουρο κατά τη γνώμη μας είναι, πως ούτε οι 'εραστές' της παντού και πάντα εκλογικής αποχής μπορούν να συγκρίνουν τις τότε συνθήκες των φοβερών διώξεων και του προσωπικού κόστους που είχε τότε η αποχή, με τις σημερινές 'ευκαιρίες' για περίπατο που δίνει η -εν πολλοίς επικροτούμενη από το καπιταλιστικό σύστημα- αποχή από το εκλογικό πανηγύρι, ούτε όμως οι θιασώτες του λεγόμενου 'ειρηνικού δρόμου' μπορούν να χρησιμοποιούν το παράδειγμα του '46 για να μας πουν, εκ του αντιθέτου,

ότι η συμμετοχή στις κοινοβουλευτικές διαδικασίες ανοίγει ανθόσπαρτους δρόμους για την κατάκτηση της εξουσίας. Ιδιαίτερα σήμερα μάλιστα, που **στο έδαφος της καπιταλιστικής κρίσης ο ολοκληρωτισμός του κράτους γίνεται κάθε μέρα και πιο απροκάλυπτος.**

Ας δούμε πώς διηγείται τα γεγονότα στο Λιτόχωρο ο **Αλέξανδρος Ρόσιος - Υψηλάντης** στον **Φοίβο Οικονομίδα**, ο οποίος γράφει:

Την περίοδο κατά την οποία διεξάγονταν οι κοινοβουλευτικές εκλογές στην Ελλάδα, ο Ζαχαριάδης είχε προσκληθεί στο συνέδριο του Κ.Κ. Τσεχοσλαβακίας στην Πράγα.

Περνώντας από τη Θεσσαλονίκη, ο Ζαχαριάδης έδωσε εντολή για μια δυναμική ενέργεια που θα συνέπιπτε με τις εκλογές. Την εντολή ανέλαβε να εκπληρώσει ο **Αλέξανδρος Ρόσιος (Υψηλάντης)**, που διηγήθηκε στον γράφοντα:

«Ήμωνα επικηρυγμένος και από τη Σιάτιστα είχα καταφύγει παράνομα στη Θεσσαλονίκη. Το τρίτο δεκαήμερο του Μαρτίου ήλθε και με βρήκε προσωπικά ο Κικίτσας, και μου ανάθεσε την πραγματοποίηση μιας δυναμικής ενέργειας πριν από τις εκλογές, για ν' ανασάνει η ύπαιθρος από τη δεξιά τρομοκρατία. Ξεκινήσαμε εγώ, ο Πάνος Ευριπίδης και ένας ακόμα που ενώθηκε μαζί μας. Φτάσαμε στα Πιέρια, στον Ολυμπο.

Το χιόνι ήταν πυκνό. Μέσα σε μια σπηλιά βρήκαμε τους καταδιωκόμενους από το Λιτόχωρο. Ημασταν λίγο περισσότεροι από τριάντα. Το βράδυ της 30ής προς 31η Μαρτίου χτυπήσαμε μια δεξιά συμμορία στο Λιτόχωρο και εμπλακήκαμε ένοπλα στη συνέχεια με κυβερνητική δύναμη που στάθμευε εκεί. Η ενέργειά μας είχε το χαρακτήρα μιας προειδοποίησης και ενός προσανατολισμού προς μία ενεργητική αντιμετώπιση της τρομοκρατίας».

Μια άλλη μαρτυρία με ιδιαίτερο ενδιαφέρον, είναι αυτή του **Θανάση Ανάγνου**, μέλους τότε της Επιτροπής Πόλης Κατερίνης του ΚΚΕ και γραμματέα της τοπικής οργάνωσης της ΕΠΟΝ. Περιέχεται στο βιβλίο του «Στα κάστρα του αγώνα με το Δημοκρατικό Στρατό Ελλάδας», εκδόσεις «Σύγχρονη Εποχή», (τη βρήκαμε στο Ριζοσπάστη) και αναφέρει τα εξής:

«Το χτύπημα του Λιτόχωρου σάλπισε σ' όλη την Ελλάδα την έναρξη της ένοπλης αντίστασης στο τρομοκρατικό δολοφονικό όργιο που εξαπέλυσαν μετά τη Βάρκιζα οι εγκάθετες κυβερνήσεις των Αγγλων ενάντια στους αγωνιστές του εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα και τις οργανώσεις τους.

Το χτύπημα του Λιτόχωρου υπήρξε η απαρχή του ηρωικού ένοπλου αγώνα του ΔΣΕ. Ολοι οι καταδιωκόμενοι αυτοαμυνίτες της περιφέρειας Κατερίνης, μετά το χτύπημα του Λιτόχωρου,

οπλίζονται και συνδέονται με την ομάδα του Λιτόχωρου. Οργανώνονται όλοι σε συγκροτήματα σ' όλα τα Πιέρια και συγκροτούν σε συνέχεια το Αρχηγείο Πιερίων.

Η Κατερίνη τις μέρες αυτές, καθώς και όλη η περιφέρεια στρατοκρατείται. Εθνοφυλακή, Αστυνομία, χαφιέδες, οι συνεργάτες των Γερμανών, παρακρατικές συμμορίες, αλωνίζουν την πόλη και την ύπαιθρο, σκορπούν παντού τον τρόμο, κάνουν μπλόκα, έρευνες, συλλήψεις. Γέμισαν όλα τα κρατητήρια, οι αποθήκες τους και οι αυλές τους από εκατοντάδες συλληφθέντες αγωνιστές.

Με φασιστική βαρβαρότητα χτυπούσαν με όλα τα μέσα: ρόπαλα, υποκόπανους, σιδερόβεργες, βούρδουλες, με ό,τι έβρισκαν μπροστά τους. Τα βογκητά των αγωνιστών απ' τα βασανιστήρια ακούγονταν σ' όλη την πόλη. Το αίμα των αγωνιστών πλημμύριζε τα κρατητήρια. Τα γραφεία όλων των οργανώσεων έγιναν θρύψαλα απ' τους βανδαλισμούς των συμμοριών. Ενας ασφυχτικός κλοιός περισφίγγει την πόλη.

Οι οργανώσεις μας περνούν τη μεγαλύτερη δοκιμασία, το Συμβούλιο Πόλης της ΕΠΟΝ τυπώνει και κυκλοφορεί προκήρυξη που καταγγέλλει την τρομοκρατία, τις διώξεις και τους βασανισμούς των αγωνιστών.

Καταγγέλλει ως υπεύθυνο για τα γεγονότα του Λιτόχωρου το αιματοβαμμένο μεταβαρκιζανό μοναρχοφασιστικό καθεστώς που ανάγκασε τους αγωνιστές να απαντήσουν με τα ίδια μέσα.

Καλούσε τις αρχές να αποπλίσουν τις παρακρατικές συμμορίες, να σταματήσουν τα μπλόκα, οι έρευνες, οι συλλήψεις και οι βασανισμοί των αγωνιστών. Να εξασφαλίσουν τη νόμιμη λειτουργία των οργανώσεών μας.

Με τα ίδια αιτήματα οργανώσαμε κινητοποιήσεις διαμαρτυρίας στις τοπικές αρχές. Οι οργανώσεις μας δίνουν τη μάχη της νομιμοποίησης και για ένα διάστημα το πετυχαίνουν. Η κατάσταση, όμως, που δημιουργήθηκε στη συνέχεια είχε σοβαρές επιπτώσεις στις οργανώσεις μας. Οι διασυνδέσεις αρχίζουν να χάνονται, να δέχονται χτυπήματα απ' τις συλλήψεις και με τον καιρό αποδιοργανώνονται. Οι ολόήμερες και ολονύχτιες περιπολίες και το τρομοκρατικό όργιο μας κλείνουν το δρόμο για το βουνό. Μπροστά σ' αυτή την κατάσταση μια σειρά στελέχη βρίσκουν τον τρόπο να φτάσουν στη Θεσσαλονίκη με στόχο να βρουν τρόπο να περάσουν στις ένοπλες ομάδες στα Πιέρια».

Ο ίδιος αναφέρει επίσης ότι «η ομάδα που χτύπησε το Λιτόχωρο, μαζί με άλλους καταδιωκόμενους αγωνιστές, αποτέλεσε και το πρώτο ένοπλο συγκρότημα» («Ριζοσπάστης», 11 Δεκέμβρη 1996). Το πρώτο αυτό ένοπλο τμήμα ανέβηκε στα Πιέρια.

Ο ΓΓ της ΚΕ του ΚΚΕ Νίκος Ζαχαριάδης είχε επικροτήσει τότε, όπως είδαμε, την ενέργεια αυτή στο άρθρο του στον Ριζοσπάστη. Πολύ αργότερα, το **1956**, εκφράζει μια διαφορετική άποψη **για την αποχή του '46**. Την βρήκαμε στο βιβλίο του Λευτέρη Ελευθερίου **«Συνομιλίες με τον Νίκο Ζαχαριάδη»**, εκδόσεις Κένταυρος-1986. Ο Λευτέρης Ελευθερίου ήταν στέλεχος του **ΚΚΕ εσωτερικού** (στην παρανομία υπέγραφε ως «Λευτέρης Θαλασσινός») και, παρά την κομματική του ένταξη, έτρεφε θαυμασμό για τον Νίκο Ζαχαριάδη. Στις συναντήσεις που είχαν στη Μόσχα το 1956, μετά την καθαίρεσή του, κατέγραψε μεγάλο μέρος των συνομιλιών τους. Η καθαίρεση Ζαχαριάδη έγινε με το γνωστό τρόπο το Μάρτη του '56 και οι συζητήσεις αυτές έγιναν στο διάστημα Μαρτίου-Ιουλίου.

Στη σελίδα **67** του βιβλίου αυτού διαβάζουμε:

Για την αποχή από τις εκλογές στις 31 Μάρτη 1946. Τελικά τον ρωτώ ποια είναι η σκέψη του για την αποχή από τις εκλογές. Απαντά: «Εγώ τη θεωρώ λάθος τακτικής. Όσοι το μεγαλοποιούν, το κάνουν γιατί στο βάθος πιστεύουν ότι μπορούσαμε να ακολουθήσουμε άλλο δρόμο ειρηνικό και εύκολο»

Στο σημείο αυτό, θα θέλαμε να υπενθυμίσουμε κάτι το οποίο συχνά σκόπιμα παρασιωπείται: Δεν ήταν το ΚΚΕ που παρέσυρε το ΕΑΜ στο δρόμο της αποχής, κάθε άλλο. Χαρακτηριστικό του κλίματος που υπήρχε, με την τρομοκρατία, την άρνηση του πιεζόμενου από τους Άγγλους Σοφούλη να δεχτεί αναβολή των εκλογών κλπ, είναι το γεγονός ότι εκτός από τις δυνάμεις της αριστεράς, και μια σειρά από πολιτικούς του κέντρου ήταν υπέρμαχοι της αποχής, όπως πχ οι πρώην πρωθυπουργοί **Γ. Καφαντάρης** και **Εμμ. Τσουδερός**.

Σε επόμενη ανάρτησή μας θα επανέλθουμε με αποσπάσματα από το **Δοκίμιο Ιστορίας του ΚΚΕ**, ας δούμε όμως ένα μικρό κομμάτι (τόμος Α', σελ. 545 - οι υπογραμμίσεις δικές μας):

Στο ζήτημα των εκλογών η Ολομέλεια συζήτησε τη θέση που είχε πάρει η ΚΕ του ΕΑΜ στις **7 του Φλεβάρη 1946**, δηλαδή αποχή από τις εκλογές, εφόσον δεν εξασφαλιστούν οι **απαραίτητες προϋποθέσεις** για την ελεύθερη έκφραση της θέλησης του λαού, αλλά δεν πήρε απόφαση. Εξουσιοδότησε το ΠΓ ν' αποφασίσει, αφού ζητήσει και τη γνώμη αδελφών κομμάτων, που ήταν βασικά κατά της αποχής. Παρ' όλα αυτά, το ΠΓ πήρε απόφαση για αποχή από τις εκλογές.

Η απόφαση αυτή στηρίχθηκε στις διαπιστώσεις ότι, ένα χρόνο ύστερα από την υπογραφή της συμφωνίας της Βάρκιζας, στην Ελλάδα δεν υπήρχε δημοκρατία ούτε εθνική ανεξαρτησία. Στο εσωτερικό επικρατούσε απόλυτα ο μοναρχοφασιστικός δωσιλογισμός, που πήρε την εξουσία αποκλειστικά και μόνο χάρη στη βίαιη ένοπλη επέμβαση. Το παλαιοδημοκρατικό Κέντρο, που σχημάτισε κυβέρνηση με εντολή των Άγγλων, αρνήθηκε στην πράξη όλα όσα διακήρυχνε στα λόγια. Πρόδωσε ακόμα μια φορά τη δημοκρατία και πούλησε την εθνική λευτεριά και ανεξαρτησία.

Με την ολόπλευρη εγγλέζικη υποστήριξη είχε επιβληθεί **καθεστώς μονόπλευρου εμφύλιου πολέμου και φυσικής εξόντωσης των λαϊκών αγωνιστών**, με σκοπό να στραγγαλιστεί η δημοκρατική θέληση του λαού και να στερεωθεί η κυριαρχία των ντόπιων και ξένων εκμεταλλευτών. Η δολοφονική δράση των συμμοριών της Δεξιάς ξεπερνούσε κάθε προηγούμενο και κάθε όριο. Σ' αυτές τις συνθήκες, λεύτερες, τίμιες εκλογές ήταν αδύνατο να γίνουν. Οι εκλογές, που ετοιμάζονταν, θα ήταν μία απόπειρα «νομίμου» πραξικοπήματος και προσπάθεια εξαπάτησης της παγκόσμιας δημοκρατικής γνώμης. Η παρουσία ξένων παρατηρητών δε θα άλλαζε τη σκληρή πραγματικότητα. Απλώς θα έδινε μια **νομιμοφάνεια στο εκλογικό πραξικόπημα**.

Οι διαπιστώσεις αυτές ήταν σωστές. Η οριστική, όμως, **απόφαση για αποχή αποδείχτηκε πως δεν ήταν αυτή που επιβαλλόταν**. Γιατί, ενώ υπήρχε δυνατότητα πάλης τουλάχιστον στα μεγάλα αστικά κέντρα, αφέθηκαν εντελώς ασύδοτοι και ανεξέλεγκτοι οι εκλογομάγειροι ξένοι παρατηρητές, που αποκαλούνταν ειρωνικά «κουκουβάγιες», να εμφανίσουν την εκλογική δύναμη του ΚΚΕ και του ΕΑΜ με το απαράδεκτο ποσοστό **9,3%**. Επικράτησαν στις εκλογές οι μοναρχικές δεξιές δυνάμεις και αποκλείστηκε εντελώς η Αριστερά. Εξαπολύθηκε **άγριος διωγμός ενάντια στους δημοκράτες που δεν πήραν μέρος στις εκλογές**. Το «στίγμα» της αποχής τους κυνηγούσε για πολλά χρόνια. Είχε αναγορευτεί σε βασικό κριτήριο της «εθνικοφροσύνης» κάθε Έλληνα και Ελληνίδα.

Παίρνοντας υπόψη ότι, παρά την επέμβαση των Άγγλων και την αιματηρή τρομοκρατία που είχε εξαπολυθεί μετά τη Βάρκιζα, το ΚΚΕ και το ΕΑΜ διέθεταν ακόμα **μεγάλη πολιτική και ηθική επιρροή** και οι δυνάμεις της αντίστασης, της δημοκρατίας και της εθνικής ανεξαρτησίας παρέμειναν ισχυρές, μπορούμε να θεωρήσουμε βέβαιο ότι, με τη δραστηριοποίηση και κινητοποίησή τους θα ξεπερνούσαν πολλά εμπόδια, θα έμπαινε κάποιος φραγμός στο τρομοκρατικό όργιο και θα εξασφαλιζόταν μια **σημαντική εκπροσώπηση της Αριστεράς στο κοινοβούλιο**. Αυτό το γεγονός θα της έδινε άλλες δυνατότητες για άσκηση πίεσης και ανάπτυξης της πάλης για την ομαλότητα και τη δημοκρατία. Η βοθεία, η βία, οι επεμβάσεις μπορούσαν να καταγγελθούν και μετά τις εκλογές και να φανεί πιο καθαρά ακόμα και στους ταλαντευόμενους ότι **δεν απέμενε άλλη λύση από τον ένοπλο αγώνα**.

Την απόφαση του ΚΚΕ και του ΕΑΜ για αποχή φαίνεται να επηρέασαν και οι **παραιτήσεις 15 υπουργών και υφυπουργών της κυβέρνησης Σοφούλη**, στο διάστημα από 5 μέχρι και 29 του Μάρτη, σ' ένδειξη διαμαρτυρίας για την κατάσταση που επικρατούσε στη χώρα και την επίμονη άρνηση της αγγλικής κυβέρνησης να δεχτεί αναβολή των εκλογών.

Πρώτη δημοσίευση: vathikokkino.com, 31.3.2013